

Handläggare

Marjo Savelius

0152- 29616

Socialnämnden

Utvärdering Slussen

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att

1. godkänna rapporten Utvärdering Slussen, daterad 2022-12-08
2. uppdra åt socialkontoret att arbeta vidare med en boendekedja enligt rapporten

Beskrivning av ärendet

Socialnämnden gav socialkontoret att utvärdera effekterna av Slussen.

Utvärderingen visar att Slussen är en viktig del i en boendekedja då det minskar risken för att klienter blir kvar längre på behandlingshem då bostadsfrågan är central för det fortsatta tillfrisknandet.

Vidare visar genomlysningen att modellen Bostad Först kan vara en viktig del i arbetet för att minska hemlösheten.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Kostnaderna för Slussen är inräknade i budget.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Uppföljning

Uppföljning av samverkan mellan myndighet och individ- och familjeomsorgen sker kontinuerligt.

Beslutsunderlag

Rapport, Utvärdering Slussen, 2022-12-08

Protokollsutdrag, SN § 108, 2022-09-28, Kartläggning av hemlöshet 2022 i Strängnäs kommun, 2022-10-05.

Beslutet skickas till

-

Marjo Savelius
Socialchef

Utförd av

Filippa Bogen
0152-292 48

Uppdrag utvärdering Slussen

Verksamhetsområdet individ och familjeomsorg får av Strängnäs Socialnämnd i uppdrag att utföra en utvärdering av korttidsboendet för individuell eftervård Slussen.

Slussens bakgrund

Slussen är ett korttidsboende i Strängnäs Kommun där socialtjänstens öppenvård kan erbjuda personer som bedöms motiverade till fortsatt nykterhet och drogfrihet en individanpassad eftervård i direkt anslutning till genomförd behandling på ett behandlingshem.

Slussen initierades efter att Socialkontoret i Strängnäs kommun såg ett behov av att erbjuda eftervård på hemmaplan även för de som är hemlösa. En lokal som tidigare varit inom kommunens verksamheter stod tom och ett beslut om att där skapa ett boende togs. En arbetsgrupp bestående av medarbetare och chefer berörda enheter bildades för att tillsammans skapa struktur och anvisningar för hur Slussen skulle fungera. I detta konstruerades grunden för Slussens funktion och process. Slussen består av sju möblerade lägenheter som hyrs ut enligt ett hyreskontrakt med villkorade ordningsregler.

Slussens syfte

Slussens syfte är att erbjuda individer i Strängnäs individanpassad eftervård på hemmaplan trots hemlöshet. Detta pågår under begränsad tid då korttidsboendet inte syftar till att vara en stadigvarande lösning på individers hemlöshet.

Slussens process

För att få boende på Slussen krävs det att den enskilde har vistats på ett behandlingshem och att man inte har en boendelösning där man kan ta emot eftervård. Socialsekreterare som utreder vuxna personer med missbruksproblematik, en vuxenhandläggare, utreder behovet av insatsen. Biståndsbeslut fattas om 3 månaders insats med boende på Slussen. I detta finns krav på nykterhet och drogfrihet, vilket klienten behöver påvisa innan insatsen beviljas. Klienten måste fortsatt visa negativa urinprov under sin tid på Slussen, samt följa den planering som finns och gå på möten för behandling (individuella och 12-stegs möten). I insatsen ingår kontakt med vuxenbehandlare och en behandlingsassistent, som tillsammans med socialsekreterare upprättat en genomförandeplan efter vårdplanen. Klienten kan efter dessa planer få stöd och vägledning med olika aktiviteter, så som vägledning till boende, plan för sysselsättning, stöd med skulder och ekonomiskt bistånd, hälsofrågor, hushållsfrågor och att återbygga relationer. Uppföljning av

genomförandeplanen ska ske efter överenskommelse. Efter 3 månader omprövas beslutet och förlängs eventuellt 3 månader till. Efter 6 månader avslutas insatsen.

Slussens processflöde.

Tabell 1.

Sammanfattning boende Slussen december 2022

Totalt antal boende Slussen	9 st
Kön	Endast män
Antal vräkta	0 st, 2 st flyttat ut i samband med återfall och ny behandling, för att sedan flytta tillbaka.
Antal flyttat innan 6 månader	1 st, exakt vid 3 mån.
Antal flyttat innan 3 månader	2 st vid återfall
Boendelösning vid utflytt	1 socialt kontrakt, 1 eget kontrakt, 1 egen boendelösning
Antal hemlösa efter utflytt	0
Uppföljning tidigare utflyttade	1 eget boende utan eftervård, 1 eftervård men följer ej planering.
Fortsatt eftervård enligt planering utflyttade	1 har planerad, följer ej plan.
Antal som skaffat jobb under boende på Slussen	2

Diskussion Slussen

Vid skapandet av Slussen uppmärksammades att det fanns ett större behov av boende för målgruppen än vad Slussen kan tillgodose. Man såg ett behov av ytterligare steg efter och/eller innan Slussen, så som ett härbärke/lågtröskelboende eller ordnat boende innan och efter Slussen.

Flera av de som bott på Slussen har varit hemlösa under många år och befinner sig långt från bostadsmarknaden. Det innebär att det är mycket som behöver ordnas vilket tidvis medför ett omfattande stödbehov för flera livsområden utöver behandling. Detta tyder på att ytterligare insatser skulle behövas i vissa ärenden, så att inte behandling bortprioriteras framför mer praktiska och vardagliga stödbehov.

Det krävs också man ser över de olika parternas uppdragsbeskrivning i ärendet, och att varje del har en tydlig planering och underlag att följa eller fatta beslut ifrån, bland annat genom att alla aktörer får ta del av genomförandeplan och uppföljning av arbetets gång.

I detta är det viktigt att dokumentation sker löpande och att genomförandeplanen är tydlig med hur målen för individen ska nås. Dokumentation och uppföljning är av stor vikt för att kunna utvärdera de enskildas och Slussens process, samt för att visa var utvecklingsområden finns i processen.

Med syfte att nå ett självständigt liv, behöver möjligheten att intrigeras till arbetsmarknaden finnas för boende på Slussen. Detta bland annat då kopplingen till arbetsmarknaden och en tillräcklig inkomst ofta utgör krav för eget hyreskontrakt, samt då sysselsättning är en betydelsefull del av eftervården. En framtida samverkan med arbetsmarknaden, så som enheten Arbete och Service, är därför att rekommendera.

Utvecklingsområden Slussen

Efter samtal med behöriga från olika delar av Strängnäs Kommun och deltagare på Slussen kan utvecklingsområden sammanfattas enligt nedan.

- Fler möjliga stödinsatser så som boendestöd.
- Utförligare dokumentation i ärendet
- Genomförandeplaner som konkret beskriver *hur* ett mål ska nås
- Mer samverkan mellan aktörer i enskilda ärenden
- Tydlig planering för individens sysselsättning och aktivitetskrav
- Samverkan med sysselsättning, så som Arbete och Service.
- Utföra urinprover i Strängnäs för vuxna.
- Långsiktig plan för boende.
- Att hela socialkontoret står enade bakom verksamheten

Metod

Denna utvärdering bygger på material, dokumentation och semistrukturerade intervjuer för att nå detaljerad kunskap och förståelse om medarbetare, chefers och klienters tolkning av Slussen. I tillskott till detta har forskning på området samlats in för att bidra till utvärderingens syfte. Tidsplanen för utvärderingen var ca 1 månad. Strukturen var sådan att utvärderaren fick tilldelade resurspersoner från varje enhet inom verksamhetsområdet att vända sig till för att få information och för att få vägledning i utvärderingen.

Hemlöshet i Strängnäs kommun

För att se till en inventering av hemlösheten i Strängnäs kommun, används de kartläggningar av hemlösheten som genomförts år 2021 och 2022 på uppdrag av Socialnämnden. Kartläggningen genomfördes som en enkätundersökning där enkäten skickades ut till representanter för kommunens socialtjänst och andra verksamheter som har kontakt med hemlösa. Dessa kartläggningar beskrivs vara en ögonblicksbild av hemlösheten och inte en fullständig bild, detta då kartläggningarna har mätt hemlösheten under en kortare period. I kartläggningarna nämns också att flera verksamheter valt att inte fylla i enkäten som skickades ut, samt att verksamheter kan ha missats. När enkäten skickades är det möjligt att det fanns en grupp hemlösa som inte hade kontakt med myndigheter eller organisationer och därmed inte kom med i resultatet. Detta skulle kunna innebära att det finns ett mörkertal av hemlösa i Strängnäs kommun. Ett mörkertal som vi endast kan spekulera i dess storlek och utsatthet.

I kartläggningen användes Socialstyrelsens nationella kriterier för hemlöshet vilket kortfattat är situation 1: akut hemlöshet, situation 2: institutionsvistelse och stödboende, situation 3: långsiktiga boendelösningar och situation 4: eget ordnat kortsiktigt boende.

Tabell 2. *Kartläggning Strängnäs hemlöshet 2022 och 2021.*

	2022	2021	Differens
Situation 1: akut hemlöshet	36	7	29
Situation 2: institutionsvistelse och stödboende	15	16	-1
Situation 3: långsiktiga boendelösningar	79	7	70
Situation 4: eget ordnat kortsiktigt boende	33	24	9
<i>Totalt antal hemlösa</i>	<i>163</i>	<i>54</i>	<i>109</i>

Tabell 2 visar att kartläggningen från 2021 hade 54 fall av hemlöshet, varav 7 befann sig i akut hemlöshet (situation 1). Kartläggning från 2022 visade 163 fall av hemlöshet, varav 36 befann sig i akut hemlöshet (situation 1). Detta innebär en ökning av 29 unika fall akut hemlöshet och en ökning av 109 totalt antal hemlösa.

Strängnäs resurser

Utifrån kartläggningen av hemlöshet 2022 har Strängnäs kommun 36 individer som befinner sig i akut hemlöshet. Vad är då Strängnäs resurser för att möta denna målgrupp och de övriga hemlösa målgrupperna?

Socialkontoret samverkar med Strängnäs Fastighets AB (SFAB) för att få tillgång till bostäder för sociala kontrakt. Socialkontoret samverkar även med SFAB kring att på ett tidigt stadium förhindra vräkning. Under hösten 2022 har Strängnäs kommun idag 53 sociala kontrakt vilka kräver biståndsbeslut från enheten ekonomiskt bistånd. I samband med att ett socialt kontrakt tilldelas utarbetas en boendeplan som innehåller aktiviteter som den enskilde själv ska göra för att nå målet att lösa sin boendesituation. Insatserna kring den enskilde samordnas och följs upp i boendeplanen. Boendeplanen är en förutsättning för att ett socialt kontrakt beviljas. Om boendeplanen missköts riskerar den enskilde att biståndet dras in. Utöver detta kan ekonomiskt bistånd bevilja akutboende på hotell eller vandrarhem. Slussens korttidsboende för individuell eftervårdsbehandling har 7 lägenheter. Behovet av bostad för hemlösa individer tillgodoseddes tidigare till viss del av Mälarblicks lokaler, tills dess att de blev utflyttade till förmån för Ukrainska flyktingar under våren 2022.

Tidigare har även ett förslag om att implementera konceptet bostad först lyfts som motion inför Socialnämnden. Detta fick avslag då Socialnämnden först ville att en kartläggning av den faktiska hemlösheten skulle genomföras, vilket genomfördes 2021 och 2022. Socialkontoret har under 2021 utifrån kartläggningen undersökt möjligheter att upphandla härbärge samt undersökt eventuell samverkan med Stadsmissionen. Socialnämnden beslutade att inte ge stöd till att gå vidare med ytterligare insatser för akut hemlöshet utöver det som redan görs då fåtalet befann sig i situation 1, akut hemlöshet år 2021. Det befintliga arbetet i hemlöshetsfrågan bedömdes då vara tillräckligt.

Omvärldsspaning

Situationen på bostadsmarknaden har förändrats under senare år och det råder brist på bostäder i de flesta av landets kommuner, både i storstadsregionerna och i kommuner med mindre folkmängd. Efter en lång period med få nybyggda bostäder har bostadsbyggandet kommit igång igen. Boverket beräknar att det behövs ca 60 000 nya bostäder årligen under perioden 2021–2030 för att svara mot den förväntade befolkningsökningen och ta om hand det behov av bostäder som byggts upp de senaste 15 åren då bostadsbyggandet inte motsvarat befolkningsökningen. Att skaffa sig en hyreslägenhet har blivit svårare då antalet hyreslägenheter inte möter behovet, detta innebär höga krav på ett hyreskontrakt. Ofta behövs lång kötid, en viss inkomstnivå (i många fall från en fast inkomst i form av anställning), boenderefereanser och att man inte har några betalningsanmärkningar för att bli aktuell hyresgäst. När tillskott av nybyggnation når marknaden innebär detta ofta höga hyror som alla inte har råd med, vilket har lett till att de som står utanför den ordinarie bostadsmarknaden har svårt att få ett hyreskontrakt. När personer ställs utanför den ordinarie bostadsmarknaden skapas utrymme för en andrahandsmarknad. Detta innebär att personer och barnfamiljer med låga inkomster eller som lever på försörjningsstöd kan bli hänvisade till att bo i andra- eller tredje hands kontrakt eller med olagliga kontrakt, med oskäligena hyreskostnader. Det skapas en svart bostadsmarknad där människor lever under

osäkra boendeförhållanden, där de kan behöva flytta ofta och riskerar att hamna i akut hemlöshet.

Västerås stad

Bostad först infördes 2014 i Västerås stad utifrån en kartläggning av hemlöshet som visade att 61 personer var i situation 1 (akut hemlöshet) och totalt 750 personer var hemlösa. Västerås hade då en stor efterfrågan och liten tillgång på små lägenheter. Detta gjorde att en svårighet att komma igång med projektet var att fastighetsägarna inte haft tillgång till lämpliga lägenheter att erbjuda projektet Bostad först. Västerås Stad Individ- och familjenämnd köpte då in tio bostadsrättslägenheter, med avsikt att växla in dessa till hyresrätter. I projektet anställdes två boendesamordnare, vilka arbetar heltid med projektet. Processen för Bostad först i Västerås ser ut så att individen har kontakt med socialtjänstens beställarorganisation, varpå en utredning påbörjas, som bland annat ska visa om individen är motiverad till förändring. Deltagaren erbjuds sedan ett andrahandskontrakt och frivilligt stöd kopplat till det. Projektet Bostad först följdes upp efter två år utifrån resultat och effektmål. Uppföljningen visade att tretton personer som varit varaktigt hemlösa har fått ett boende, med en kvarboendegrad på 100% samt att två av dessa fått eget hyreskontrakt.

Örebro

I Örebro startade Bostad först 2012 och drivs av organisationerna Verdandi och Hela människan Ria Dorkas och är därmed inte i kommunal regi. I flera städer förekommer det att frivillighetsorganisationer erbjuds ta sig an metoden, men oftast landar det i kommunal regi. Då metoden används är utanför kommunalt styre krävs inte biståndsbeslut för insatsen. Individen själv ansöker om att få delta i Bostad först. Vid utvärderingen 2015 har projektet tilldelats tio lägenheter. Av de totalt 94 ansökningar som kommit till projektet har 11 personer fått en bostad genom Bostad först. En person har blivit avhyst pga. störningar medan två har fått förstahandskontrakt. En positiv effekt är att två av hyresgästerna på eget initiativ har påbörjat behandling för sitt missbruk. Örebro har haft det svårt att erhålla lägenheter till projektet vilket har påverkat antalet deltagare.

Boendekedja och inspirerande modeller

Boendekedjan, vilket är en typ av trappstegsmodell, är den vanligaste insatsen för personer i hemlöshet i Sverige och ett väl inarbetat arbetssätt. Grundprocessen är att personer stegvis kvalificerar sig för egen bostad, parallellt som stöd och vårdinsatser ges. Tanken är att man först vill behandla problem till hemlöshet så som missbruk eller psykisk ohälsa. Vanligtvis startar kedjan med att individen beviljas behandlings- eller vårdboende följt av utslussningsboende eller halvvägshus, träningslägenhet eller sociala kontrakt, och slutligen en egen lägenhet. Uppflyttningen i kedjan är villkorad och är avhängig att personen följer de regler som ställts upp, som till exempel krav på nykterhet och att behandlingsplaner följs. Boende och behandling är därmed sammanlänkade.

Uppsala kommun

Uppsala kommun använder sig av en variant av boendekedjan, där en boendeenhet beviljar rätt till bistånd och har ett utrednings-, uppföljnings- och planeringsansvar för de som söker bistånd till bostad. Processen börjar med ett stödboende (minst tre månader) där personen behöver vara drogfri/nykter i minst tre månader för att sedan eventuellt beviljas bostadssocialt kontrakt kopplat med stöd. Det är då en beroendehandläggare som gör en bedömning om personen klarar av att bo i en lägenhet med öppenvårdsstöd istället för heldygnsvård. Stödet i lägenheten är då kopplat till beroende och boendeenheten. I regel tar det 1-6 månader efter att bistånd till bostadssocialt kontrakt beviljas innan inflyttning kan ske. Uppsala kommun hade Bostad först som projekt under 2016- 2019, projektet avbröts då bostadsföretaget Uppsalahem bröt samarbetet på grund av svårigheter med störningar och klagomål från andra hyresgäster. Uppsala Kommun står idag i beredskap att starta upp en Bostad först-verksamhet efter tidigare avbrutet försök.

Katrineholms kommun

I Katrineholms kommun använder man sig av olika former av boenden, men utgår inte från en ren trappstegsmodell, där personer måste klara vissa steg för att "nä toppen", utan bygger på individens behov. När en person ansöker om hjälp med boende i Katrineholms kommun utreds samtidigt om personen har behov av stöd, exempelvis missbruksvård, boendestöd, stöd i kontakt med regionen, budget- och skuldrådgivning etc, men personen tvingas inte att ta emot insatser. Trappan börjar ofta med ett akutboende som fungerar som ett härbärge. Om den enskilde väntar på att komma till ett behandlingshem erbjuds boende i en enklare typ av stuga. Efter behandlingshem kan den enskilde komma till ett stödboende, där eftervård och övriga stödinsatser kan tas emot. I detta boende krävs en vårdplan och en genomförandeplan. Det sista steget i trappstegsmodellen är en träningslägenhet/socialt kontrakt. Även här fortsätter stöd och behandling efter behov. Den enskilde kan efter ett års tid ta över kontraktet om personen har betalat hyran i tid samt inte fått några störningsanmälningar. Alla steg i trappstegsmodellen innebär tillsyn från boendepedagoger som stöttar upp den enskilde i olika frågor. Påkopplat i ärendet är också 12-stegsbehandlare som sköter behandlingsarbetet och vuxenhandläggare. Katrineholm kräver i regel nykterhet och drogfrihet i sina boenden men kan göra individuella bedömningar i särskilt svåra fall. Katrineholm använder sig också av kommunal hyresgaranti likt Enköping kommun, se närmare förklaring nedan.

Enköpings kommun

Enköpings kommun har även de en anpassad lösning på boendefrågan. De har konceptet kommunal hyresgaranti vilket innebär att kommunen går i borgen för individer med skulder som gör att personen inte kan få ett eget förstahandskontrakt på en hyreslägenhet. Individen ska ha ekonomiska förutsättningar att klara av att betala hyran. De använder sig även av biståndsboende, sociala kontrakt. Kriterierna för detta är att individen ska vara bostadslös, inte ha hyresskulder till det kommunala hyresbolaget, samt tömt ut alla andra lösningar för boende. Boendet kan leda till individen får ta över kontraktet i vissa fall. I samband med utredningen kring bistånd för boende utreds även individens övriga behov av stödinsatser.

Köpings kommun

Köpings kommun använder en form av boendetrappa, där orsakerna till hemlösheten behandlas i olika insatser i kombination med boende. Köping har jourlägenheter, utslussningsboenden, övergångsbostäder och ett kollektivt permanentboende där man inte ställer krav på nykter eller drogfrihet. Man erbjuder även motivationslägenheter för personer i en avslutningsfas av behandling eller andra stödinsatser, där personen får träna sig i att ansvara för ett självständigt boende. Köping använder sig även av sociala kontrakt som en tidsbestämd boendelösning i särskilda fall.

Hur hantera det formella – biståndsbeslut, utan biståndsbeslut

Framöver behöver Strängnäs kommun ta fram en långsiktig struktur för hur en boendeprocess ska se ut. Detta innebär bland annat att biståndsbeslut i första hand behöver vara överklagningsbara, för att skapa en hållbar socialtjänst som bidrar till trygghet och stabilitet för den enskilde. I samhället finns en debatt om att stöd och insatser bör vara mer lättillgängliga om inte alltid kräva ett biståndsbeslut. I Örebro används metoden Bostad först utan biståndsbeslut då det ligger utanför kommunal regi. Ansökningsprocessen förmodas i detta vara mindre omfattande. Detta skulle dock kunna innebära att processen är mindre rättssäker, då besluten i större grad kan avgöras på individens möjligheter att ta fram material eller stöd från kontaktnät samt handläggarens egna förhållningssätt. Även under kommunal regi finns det kommuner som via en boendesamordning använder sig av privat ansökan framför biståndsbeslut för boende. Inför detta ställningstagande skulle ytterligare undersökningar behöva utföras. En faktor är dock att Bostad först, oavsett om det ligger som biståndsbeslut eller under annan ansökningsform, minskar kostnader då övriga biståndsinsatser försvinner när de inte måste vara kopplade till bostaden.

Omvärldsspaningen visar andra metoder där biståndsbeslut inte krävs. I Katrineholms kommun har man startat ett akutboende som fungerar likt ett härbärke där man inte behöver biståndsbeslut. Detta, eller ett härbärke genom Stadsmissionen skulle kunna vara en kortvarig lösning för den akuta hemlösheten.

Analys och förslag

Då hemlösheten har ökat i Sverige och i Strängnäs kommun finns ett behov av att hantera dess ökande mångfald. Det ligger i Strängnäs intresse att förebygga och motverka hemlösheten. De kort- och långsiktiga konsekvenserna för individ och samhälle är svåra (försämrad hälsa, social marginalisering, brist på egenmakt samt höga kostnader för ex. vård och brott). Social hemlöshet, där bakomliggande problematik som ex. beroende eller psykisk ohälsa är särskilt resurskrävande. Detta innebär att det behövs effektiva metoder

för att bekämpa hemlösheten i form av fortsatt kartläggning av den lokala hemlösheten och genom långsiktiga satsningar.

Att Strängnäs Kommun inte har alla steg i en trappstegsmodell idag kan ha vissa fördelar. Kommuner med implementerade trappstegsmodeller som gör skiftet till Bostad först står inför en investeringskostnad och en lärande-process för att skapa nytt. Detta innebär att Strängnäs har något större möjligheter att fatta beslut utifrån den senaste forskningen och i enlighet med nationella rekommendationer. Ett förslag är utifrån detta är att implementera Bostad först i Strängnäs kommun. För detta krävs ett otvetydigt politiskt stöd för metoden som lägger grunden för en vertikal och horisontell samsyn kring verksamheten. Man behöver också se över kommunens boendeförsörjningsplan, som behöver beskriva hur tillgången på bostäder ska se ut för målgruppen hemlösa. Detta inkluderar ett utbud av bostäder med överkomliga hyror för att Bostad först ska vara en rimlig och långsiktig lösning för den enskilde. Att kombinera Bostad först med ordinarie verksamhet som bygger på trappstegsmodellen rekommenderas inte, då detta bland annat kan göra så att klienten ser boendet som villkorat vilket kan försvåra dennes situation. Det betyder att Slussen inte ska vara en del av en boendekedja genom att ex. vara ett krav innan Bostad först, men att Slussen skulle kunna finnas kvar som ett akutboende eller alternativ till boende för att möta behovet av eftervårdsbehandling på hemmaplan, med målet att stödja och motivera den enskilde till en långsiktig och hållbar boendelösning.

Ett annat förslag, utifrån att målgruppen inte ryms i befintliga resurser, riktlinjer och anvisningar, är att utöka den befintliga boendekedjan. Slussen skulle kunna utgöra ett steg för individuell eftervård och att man därefter erbjuder antingen träningslägenheter, någon typ av andrahandskontrakt eller sociala kontrakt, likt Katrineholms trappstegsmodell. Utformningen i träningslägenheterna skulle kunna vara sådan att möjligheten finns att ta över kontraktet efter ett års boende utan störningar, nya skulder och om hyran betalats i tid varje månad. I stegen skulle individens behov behöva utredas för att klargöra graden av stödinsatser, och i detta ge tillgång till individuellt, behovsanpassat stöd. Vuxenbehandlare skulle då kunna vara en del av detta, men även ytterligare stöd i form av boendestödjare utanför socialpsykiatrins verksamhet. Boendestöd skulle då kunna stötta individen med uppdrag av mer praktisk karaktär, så som hushållsfrågor och stöd med myndighetskontakter, med målet att uppnå ett självständigt leverne. I tillägg till bägge förslag visar denna utvärdering att Strängnäs saknar tillräckliga stödinsatser så som boendestöd.

SN § 108

SN/2022:339 - 790

Kartläggning av hemlöshet 2022 i Strängnäs kommun

Beslut

Socialnämnden beslutar att

1. lägga genomförd kartläggning av hemlösheten 2022 i Strängnäs kommun till handlingarna.
2. uppdra socialkontoret att utreda möjliga åtgärder vid hemlöshet.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det bara finns ett förslag till beslut och att detta blir socialnämndens beslut.

Beskrivning av ärendet

På uppdrag av Socialnämnden har en kartläggning av hemlösheten i Strängnäs kommun genomförts.

På socialnämndens möte 2022-06-22 informerades det preliminära resultatet från kartläggningen muntligt.

Genomförande

Kartläggningen genomfördes som en enkätundersökning där enkäten skickades ut till representanter för kommunens socialtjänst, frivården som är en del av kriminalvården, kyrkor/frikyrkor/samfund, Röda korset, Frälsningsarmén, vandrarhem, frivilligcentralen samt ideella organisationer. Kartläggningen visar antal unika personer i hemlöshet under en specifik mätperiod.

Personer från 18 år och uppåt som finns i Strängnäs kommun och som befinner sig i någon av de fyra hemlöshetssituationerna 1 – 4 (beskrivs under definitioner) och som har svenskt medborgarskap alternativt tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd i Sverige ingick i kartläggningen. Varje uppgiftslämnare har fyllt i en enkät för varje person som var aktuell hos dem under mätperioden under maj 2022 och som var hemlös utifrån Socialstyrelsens definition (beskrivs under definitioner)

Att vara hemlös är en situation som en person kan befinna sig i under en längre eller kortare period. Denna kartläggning mätte en specifik period. De som är hemlösa under en längre period har därmed större sannolikhet att finnas med i kartläggningen jämfört med de som är hemlösa under kortare period. Kartläggningen ger därmed inte en fullständig bild av hemlösheten i kommunen utan ska ses som en ögonblicksbild. Kartläggningen bedöms inte omfatta samtliga personer som befann sig i hemlöshet i Strängnäs under mätperioden.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Alla verksamheter som kan möta hemlösa under mätperioden har inte valt att fylla i enkäten, det kan också vara verksamheter som missats i denna undersökning och inte fått tillgång till enkäten. Underlaget för målgruppen till enkätutskicket har gemensamt tagits fram av verksamheter på socialkontoret. Alla utvalda verksamheter inom socialkontoret har svarat på enkäten. Dock finns det hemlösa som inte har kontakt med någon myndighet eller organisation och de kommer därför inte att komma med i resultatet.

Definitioner

Hemlöshet

Kartläggningen är genomförd med utgångspunkt från Socialstyrelsens kriterier avseende hemlöshet från 2017. Socialstyrelsen har en bred definition av hemlöshet som omfattar fyra olika situationer som personer kan befinna sig i under en kortare eller längre tid.

Situation 1: Akut hemlöshet

Personen är hänvisad till akutboende, härbärke, jourboende, skyddade boenden eller motsvarande. Här ingår också personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar, tält, bilar eller motsvarande.

Situation 2: Institutionsvistelse och stödboende

Personen är antingen intagen eller inskriven på en kriminalvårdsanstalt, ett hem för vård och boende (HVB), ett familjehem eller en SiS-institution, eller bor på ett stödboende som drivs av socialtjänst/hälso- och sjukvård. Personen ska flytta därifrån inom tre månader efter mätveckan, men har inte någon egen bostad ordnad inför flytten eller utskrivningen. Hit räknas även de personer som skulle ha skrivits ut eller flyttat, men som är kvar på grund av att de inte har någon egen bostad ordnad.

Situation 3: Långsiktiga boendelösningar

Personen bor i en av kommunen (socialtjänsten) ordnad boendelösning såsom försökslägenhet, träningslägenhet, socialt kontrakt, kommunalt kontrakt eller motsvarande på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal (eller kontrakt) där boendet är förenat med tillsyn, särskilda villkor eller regler.

Situation 4: Eget ordnat kortsiktigt boende

Personen bor tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar/bekanta, familj/släktingar eller har ett tillfälligt (max tre månader efter mätveckan) inneboende- eller andrahandskontrakt hos en privatperson. Den uppgiftslämnande verksamheten har haft kontakt med personen av detta skäl och kände till att denna hemlöshetssituation gällde under den aktuella mätveckan.

Kartläggning av hemlöshet i Strängnäs kommun 2022

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Övergripande resultat

Till kartläggningen av hemlöshet inkom 187 svar från de olika uppgiftslämnarna. Efter att dubblettsvar sorterats bort kvarstod 163 unika och fullständiga svar.

Samtliga av de inrapporterade individerna hade kontakt med en eller flera verksamhet inom kommunen under mätveckan. Det är fler män än kvinnor i hemlöshet i Strängnäs. De flesta lever ensamma men 42 individer är föräldrar till ett eller flera barn under 18 år. Trettiotvå individer är vårdnadshavare till ett eller flera barn under 18 år, dock framkommer inte om barnet bor hos denna vårdnadshavare.

Hemlöshet -Situation 1-4

Den slutgiltiga sammanställningen av årets mätning visar att det är 36 individer som befinner sig i en akut hemlöshet. (situation 1)

Femton individer är antingen intagen eller inskriven på en kriminalvårdsanstalt, ett hem för vård och boende (HVB), ett familjehem eller en SIS-institution, eller bor på ett stödboende som drivs av socialtjänst/hälso- och sjukvård. (situation 2) Sjuttionio individer bor i en av kommunen (socialtjänsten) ordnad boendelösning såsom försökslägenhet, träningslägenhet, socialt kontrakt, kommunalt kontrakt eller motsvarande på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal (eller kontrakt) där boendet är förenat med tillsyn, särskilda villkor eller regler. (situation 3)

Trettiotre individer bor tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar/bekanta, familj/släktingar eller har ett tillfälligt (max tre månader efter mätveckan) inneboende- eller andrahandskontrakt hos en privatperson. (situation 4)

Resultat

Hemlösa är en heterogengrupp och mekanismerna bakom hemlöshet ser olika ut för olika grupper och individer. Bakomliggande orsaker till akut hemlöshet kan vara t.ex. missbruk, separationer eller behov av skydd vid våld i nära relationer. Hemlöshet beror på både strukturella och individuella faktorer och är en situation som en person kan befinna sig i, under olika lång tid. Att förebygga och att åtgärda hemlöshet inbegriper därför olika instanser. Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver, enligt 2 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Socialtjänsten har ingen generell skyldighet enligt SoL att bistå med bostäder men ska vid behov medverka för att en enskild individ ska uppnå en skälig levnadsnivå när det gäller boende. Att motverka hemlöshet är också en bostadspolitisk fråga och den berör även andra politikområden såsom hälso- och sjukvård, arbetsmarknad och integrationspolitik.

Kommunens vetskap och arbete kring hemlösa

- Samtliga av individerna från enkätsvaren var kända i en eller flera av kommunens verksamheter. (Även de som rapporterats av annan organisation.)

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

- Socialkontoret arbetar aktivt med personer som beviljas sociala kontrakt för att lösa den enskildes boendesituation. Insatserna kring den enskilde samordnas och följs upp i en boendeplan. Boendeplanen är en förutsättning för att ett socialt kontrakt beviljas. Det är målsättning att alla, både de som har sociala kontrakt och egna tidsbegränsade kontrakt, skall erhålla egna kontrakt på riktiga lägenheter så snart det finns lägenheter att tillgå.
- Socialkontoret samverkar med Strängnäs Fastighets AB (SFAB) för att få tillgång till bostäder för sociala kontrakt. Socialkontoret samverkar även med SFAB kring att på tidigt stadium kunna förhindra vräkning.
- Arbetssätt och former för samverkan där flera professioner samlas för att systematiskt arbeta förebyggande har tillskapats.
- Socialkontoret har under 2021 utifrån förra årets kartläggning undersökt möjligheter att upphandla härbärge samt undersökt eventuell samverkan med stadsmissionen, dock bedömdes underlaget 2021 inte ge stöd till att gå vidare med förslaget.

Behov

Med utgångspunkt i årets kartlägnings framgångar behov att fortsätta arbeta aktivt med hemlösheten i Strängnäs. Både förebyggande för att förhindra hemlöshet och vid akut hemlöshet.

Socialkontoret önskar få uppdrag att utreda möjliga åtgärder vid hemlöshet.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet kan komma att innebära kostnad för konsultarvode, Socialkontorets Administration och ledning bär kostnaden.

Barnkonsekvenser

Barn med en förälder i hemlöshet har oftast inte någon stadigvarande trygghet tillvaro, vilket kan ge negativ påverkan på skolgång, fritidssysselsättning och sociala relationer. Barns rätt att alltid sättas i första rummet gäller även arbetet med att minska och motverka hemlöshet.

Uppföljning

Återrapportering till socialnämnden under första kvartalet 2023.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Kartläggning av hemlöshet 2022 i Strängnäs kommun, 2022-08-30

Rapport, Kartläggning av hemlöshet 2022 i Strängnäs kommun, 2022-08-30

Beslutet skickas till

-

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------